

Til o'zgarishlari va internet tilining yoshlar tiliga ta'siri

Muallif: Majidov Nodir

Filolgiya fakulteti amaliy ingliz tili va adabiyotshunoslik talabasi
Mutaxassilik: 60230100 – Filolgiya va tillarni o'qitish (ingliz tili)

O'qituvch: Shamsiyeva A.Sh

Email: tommyhesap00@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada internet tili va raqamli aloqa vositalarining yoshlar tiliga ko'rsatgan ta'siri lingvistik va sotsiologik jihatdan tahlil qilinadi. Internet orqali sodir bo'layotgan tezkor til o'zgarishlari, ayniqsa ijtimoiy tarmoqlarda faol bo'lgan yosh avlod tili uchun xos bo'lgan qisqartmalar, emojilar, inglizcha aralashmalar, yangi slanglar ko'rinishida namoyon bo'lmoqda. Maqolada bu jarayonlar tabiiy til taraqqiyotining davomi sifatida baholanadi, biroq ularning rasmiy tildagi o'rni va tahdidlari ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: til o'zgarishi, internet tili, yoshlar tili, ijtimoiy tarmoqlar, raqamli lingvistika

1. Kirish

Tillar doimo o'zgaruvchan tizimlar hisoblanadi. Bugungi globallashtirilgan dunyoda esa til o'zgarishlari ayniqsa tez sodir bo'lmoqda. Tilshunoslarning fikricha, texnologiya taraqqiyoti, xususan, internet va mobil kommunikatsiya vositalari yangi til ko'rinishlarining shakllanishiga olib kelmoqda. Internet tilining eng faol foydalanuvchilari yoshlar bo'lganligi sababli, aynan ular tildagi o'zgarishlarning **asosiy tashuvchilari va ijodkorlariga** aylanishmoqda. Ular o'zaro muloqotda o'ziga xos yozuv shakllarini, qisqartmalarni, memlar va emoji tizimlarini yaratmoqda. Ushbu maqola ana shu jarayonni lingvistik tahlil nuqtai nazaridan o'rganadi.

2. Metodologiya

Tadqiqotda sifatli tahlil metodlaridan foydalanildi. Ijtimoiy tarmoqlar (Instagram, Telegram, TikTok, Twitter/X) orqali yig'ilgan yozma muloqot namunalari olingan **yoshlar tilidagi ifodalar**, shuningdek forumlar va chat platformalarida qo'llanilayotgan **internet slangi, inglizcha-aralash so'zlar, yangi yozuv shakllari**

(masalan: “qalesan”, “nmadigan”, “sry”, “lol”) tahlil qilindi. Shuningdek, o‘quvchilar va talabalar orasida so‘rovnoma ham o‘tkazildi.

3. Natijalar va tahlil

3.1. Internet tili xususiyatlari

Internet tili (netspeak) yozma va og‘zaki tildan farq qiladi. U quyidagi xususiyatlarga ega:

- **Qisqartmalar:** omg (oh my god), btw (by the way), brb (be right back), lol (laughing out loud)
- **So‘z o‘yinlari va transkripsiyalar:** “xayr” o‘rniga “xayrli”, “qalaysan” o‘rniga “qlesn”, “nimadir” o‘rniga “nmdr”
- **Emojilar orqali ifoda:** 😊❤️🔥☐ – gap o‘rnini bosuvchi, hissiyot ifodalaydigan belgilar
- **Aralash tillilik:** “gap yo‘q motivatsiya¹⁰⁰”, “deadline yaqin😞”, “mood: charchagan😞”

3.2. Yoshlar tiliga ta’siri

Yoshlar tili (youth speak) internet tilidan **bevosita ta’sirlanmoqda:**

- Yangi slanglar yaratilmoqda: “chill qilish”, “cringe”, “vibe”, “ghost qilish”
- O‘zbekcha so‘zlar inglizcha fonetik model asosida yoziladi: "tushundim" → "tushundm", "kelyapman" → "kelypmn"
- Kod-aralashuv: bitta gapda bir nechta til (ko‘pincha inglizcha) elementlar aralashadi:

"Bugun lecture bor, mood umuman yo‘q."

"Assignment topshirishga 2 hours qoldi 😊."

3.3. Lingvistik va ijtimoiy ta’sirlar

- **Ijobiy jihatlar:** ijodiylik, ekspressivlik, hissiy ifodaning boyligi.
- **Salbiy jihatlar:** rasmiy yozuv malakalarining zaiflashuvi, imlo va uslubdagi xatolar, rasmiy nutq bilan norasmiy nutq o‘rtasidagi farqning yo‘qolishi.

4. Xulosa

Internet tili — tilning tabiiy ravishda o‘zgarayotgan yangi ko‘rinishidir. Ayniqsa, yoshlar tilida bu jarayon yaqqol namoyon bo‘lmoqda. Garchi bu holat tilning zamonaviyligiga xizmat qilsa-da, rasmiy yozuv va adabiy til me‘yorlariga e‘tibor susayishi xavfi ham mavjud. Shuning uchun o‘quvchilar, talabalar va o‘qituvchilar tilning har ikkala – rasmiy va norasmiy ko‘rinishlarini farqlay olishi va mos kontekstda to‘g‘ri foydalanishni o‘rganishi muhim. Shuningdek, tilshunoslar uchun bu jarayonni muntazam kuzatish va tahlil qilish dolzarb ilmiy yo‘nalish bo‘lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Crystal, David. *Language and the Internet*. Cambridge University Press, 2001.
2. Baron, Naomi S. *Always On: Language in an Online and Mobile World*. Oxford University Press, 2008.
3. Tagliamonte, Sali A., and Denis, Derek. "Linguistic Ruin? LOL! Instant messaging and teen language." *American Speech*, 2008.
4. Androutsopoulos, Jannis. "Language change and digital media: a review of conceptions and evidence." *Language Variation – European Perspectives V*, 2015.
5. Mahmudov, N. va boshqalar. *Zamonaviy o‘zbek tili: Stilistika va pragmatika*. Toshkent, 2020.

Research Science and
Innovation House

